ВУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ЯНВАРЬ 26 пятница 1940 он № 20 (3021) Сэн 10 мунгэ.

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

КОМСОМОЛ БА ҺУРГУУЛИ

«Дунда ба эхин һургуулида, комсомолой хүдэлмэри тухайда» ВЛКСМ-эй ЦК-гэй X пленумэй тогтоол болбол Ленинско-Сталинска комсомолой бүхы ажабайдалда ба ажал-ябуулгадань имагта удхашанартай байна. Энэ хадаа бүхы комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэнь эрид эрьелтэ хангана, һургуулиинхидые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлнэ.

Һургуулиин хүдэлмэриие саашадань һайжаруулга, бэхижүүлгэ хадаа бүхы комсомольско организацинуудай шухалын шухала, түрүүшын ээлжээнэй хэрэгэнь болохо ёһотой.

СССР-эй ажалшадай культурые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэдэ, манай ороной туйлалтануудань бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ. Энэ дэбжэлтэ хадаа һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа хүсэтэйгөөр ябаһан байна. Советскэ Союзда социализмын илалта—индустриин ба колхозно стройн бадаралга, хүдэлмэришэдэй, колхозниугуудай ба интеллигенциин материальна энхэ байдалай ургалта болбол тус дэбжэлтые байгуулһан ба хангаһан байна.

Партиин арбандолоодохи ба арбанаймадахи съезднүүдэй хоорондохи үе хадаа «ёһоороол культурна революциин үе байгаа. СССР-эй национальностьнуудай хэлэнүүд дээрэ бүгэдэниитын уялгата эхин түрүүшын эрдэмые ажабайдалдань нэбтэрүүлгэ, бүхы шатануудай һургуулинуудай ба һурагшадай тоогой ургалта, дээдэ һургуулинуудаар гаргагдадаг специалистнуудай тоогой ургалта, шэнэ, советскэ интеллигенциие байгуулга ба бүхэжүүлгэ—арадай культурна дэбжэлтын ниитэ картина иимэ байна» (Сталин)

Большевистскэ партиин XVIII сьезд хадаа культурна байгуулалтын асуудалаар угаа ехэ зорилгонуудые хараалаа. Эдэ зорилгонууд болбол һургуулиин урда шэнэ, үргэн перспективүүдые нээгээ, советскэ эдир гражданиудые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын ба һургалгын гол центрэй—һургуулиин удхашанарые улам дээрэ үргөө. Мүнөө манай һургуулинуудта 35 миллион үхибүүд—манай эхэ ороной зоной табанай нэгэ хуби шахуунь һуража байна. Эдэнэй тоонь, энэ табанжэл соо, Сталинска Гурбадугаар Табанжэл соо 40 миллион болохо байна. Һургуули болбол культурна, эрдэмтэ советскэ хүнүүдые бэлэдхэхэ, эхэ орондоо хизааргүй инаглалые тэдээндэ хүмүүжүүлхэ, социалистическэ общежитиин гуримда һургаха ёһотой.

Энэ зорилгые шиидхэлгэдэнь һургуулида, багшанарта туһалхаһаа шухала ондоо уялга гэжэ комсомолдо байхагүй. Энээниие бэелүүлгэдэ, комсомольско организацинууд бүхы большевистскэ оролдолгоороо оролсохо ёһотой, энээндэ бүхы комсомольцуудай, комсомолкануудай энергиие зорюулха хэрэгтэй.

Комсомольско организацинууд болбол һургуулиие «тойрожо ба хажуугаарань» ябадагаа зогсоохо ёһотой. Һургуулидахи, комсомолой хүдэлмэриие сэгнэдэггүй ябадал болбол һурагшадые коммунизмын духээр хүмүүжүүлгэдэ, советскэ һургуулинуудай саашанхи ургалтада һаад-тормоз болоно. Һургуулидахи хүдэлмэриие хоёрдохи шатын ба шухала бэшэдэ тоолодог тиимэ ушарые саашадаа ябашье тэсэмээр бэшэ. Комсомолой комитедүүд болбол һургуулиин асуудалнуудта ханалгагүйгөөр хабаададаг ба хабаадахадаашье «тон аргагүй болоһон ушарта» хабаадалсадаг һэн. Тэдэнэр хадаа һурагшад-залуушуудай хүтэлбэриие өөһэдынгөө һургуулиин залуушуудай ба пионерэй таһагуудта үгэжэрхиһэн байна.

Парти ба правительство болбол хүүгэдые хүмүүжүүлгэ ба һургалгые багшанарта найдана. Советскэ багшанар хадаа бүгэдэ арадай инаглал ба хүндэлэлөөр хүреэлэгдэнэ. Сталинска оролдолго ба анхарал болбол тэдэниие шэнэнүүд амжалтада зоригжуулна. Комсомольско организацинууд болбол багшанарай түрүүшын хани ба туһалагшань байха ёһотой байна.

Бодото дээрээ тиимэ бэшэ лэ байна. Комсомольско комитедэй зүгһөө багшанарые дэмжэлгээр угтагданагүй, харин тэрэнэй орондо хододоо шахуу хүйтэбэр, хамаагүй хандалга үзүүлэгдэнэ.

Бүхы комсомольско организацинуудай зорилго—һурагшадай дундахи журамгүйшүүдтэй, заб хайнуудтай тэмэсэхэ ба арадай багшанарай авторитедые бүхы хүсөөрөө бүхэжүүлгэ болоно.

Энэ зорилгые нэн түрүүндэ һургуулидахи комсомольско организацинууд ба пионервожатанууд, илангаяа һургуулида эльгээгдэһэн, комсомолой посланцууд—ахалагша вожатанууд шиидхэхэ ёһотой. Гэбэшье, вожатануудай олонхинь бага бэлэдхэлтэй хүнүүд байдаг ба миллионһоо дээшэ пионернүүд оройдоошье вожатагүй байна.

Комсомол—гүрэнэй ба ажахын байгуулалтада партиин активна туһалагшань мүн. Комсомольско организацинууд болбол ажахын хүдэлмэридэ инициативуудые үргөөр гаргана. Комсомольцууд ехэ юумэ хээ, үшөө хэхэ юумэн ехэ байна. Зүгөөр, һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулгатай холбоотой асуудалнуудые табилгада комсомолой инициатива тухай оройдоо юушье дуулданагүй.

Жэшээлэхэдэ, хоёрдохи жэлдээ һуулга, һурагшадай заочно һуралсалдахи дутуунууд, һурагшадай һургууляа орхижо гаралга гэхэ мэтэ, һургуулиин байдалдахи иимэ үзэгдэлнүүд хадаа комсомолой анхаралые хандуулажа шадахагүй байна гээшэ гү. Энэ һуралсалай жэлдэ гансал РСФСР соо 1.600 мянган һурагшад хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлөөгдэһэн байна, энээн дээрэһээ, гүрэн болбол хэдэн арбаад миллион түхэриг үлүүсэ гаргашалаха баатай болоно. Комсомол болбол һурагшадай бодото, гүнзэгы эрдэмэй түлөө түрүү һурагшадай тэмэсэлһээ хажуу тээ байха эрхэгүй байна.

Һургуулиин комсомольско организацинуудые бүхэжүүлэхэ, тэдэнэр бүхэниие һургагшын этигэлтэй түшэг болгохо хэрэгтэй. Һургуулидахи комсомолец—һуралсалай отличник, үнэн сэхэ дисциплинын образец байха ёһотой. Энэ хадаа закон, эбдэрэшэгүй гурим болохо ёһотой.

Олон янзын ба һонирхолтой хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулаха, хүүгэдэй зохид һайн ба культурна амаралтые хаа-хаанагүй эмхидхэхэ хэрэгтэй. Айл бүхэндэ, гэр бүхэндэ хүүгэдтэй хүдэлмэрилэхэ хэрэгтэй. Эндэ, комсомол болбол нютагай Соведүүдэй, профсоюзуудай, түрэлхидэй активна туһаламжа хараалаха эрхэтэй.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй X пленум болбол һургуулидахи хүдэлмэри тухай үргэн тогтоол абаа. Энээниие дүүргэлгэ хадаа энэ харюусалгата участок дээрэ, партиин туһалагшын үндэр нэрые хүндэтэйгөөр харюулаха ябадалдань комсомолдо туһалаха байна.

Һургуулинуудай ажабайдал тээшэ комсомолой эрьелгэдэ партийна организацинууд туһалаха ёһотой. Комсомолой, энэ ехэ удхашанартай эрьелтые ээлжээтэ кампани болгожо болохогүй,—энэ хадаа партийна организацинуудай зорилго мүн. Һургуули—комсомолой хүдэлмэриин шухала участок.

1940 он хадаа һургуулидахи, комсомолой хүдэлмэридэ хубилалтын жэл болохо ёһотой. Хэрэгтээ оргты, нүхэд комсомольцууд!

(„Правдын" түрүү бэшэгһээ).

В. И. ЛЕНИНЭЙ НҮГШЭҺЭН ҮДЭРҺӨӨ ХОЙШО 16 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Ехэ театрта торжественно-траурна заседани

Ехэ театр тон гоёор шэмэгдэнхэй, бүхы ажалша хүнтүрэлтэндэ танил—Ленин гэһэн үгэ ялагар гэрэлээр толотон харагдана.

Театрай залые столицын ажалшадай түлөөлэгшэд: хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд, Улаан Армиин боецүүд, командирнууд, партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд дүүргэнэ. Мүн эндэ манай ороной алдарта хүнүүд—Советскэ Союзай геройнууд, ордентод ерэбэ. Эдэнэр хадаа революциин гениин, большевистскэ партиие үндэһэлэгшэ ба Советскэ гүрэнэй үндэһэтабигша В. И. Ленинэй дурасхалые мүнхэлхын түлөө ерээ.

Эндэ, 1924 оной траурна үдэрнүүдтэ нүхэрСталинай үгэһэнагууехэ тангаригай үгэнүүд хэлэгдэһэн байгаа.Тэрээнһээ хойшо 16 жэл үнгэрөө. Тангаригань дүүргэгдөө. Эдэ жэлнүүдэй туршо соо, нүхэр Сталинаар хүтэлбэрилэгдэжэ байгаа парти болбол тэмэсэлэй ба илалтануудай агууехэ зам лабаа.

Хүшэгэ үргэгдэбэ. Улаан бархадаар бүрхөөгдэһэн сцена дээрэ В. И. Ленинэй тон ехэ портрет харагдана. Хүндэтэ караул абяагүйгөөр һэлгэнэ.

18 час 50 минутада нүхэд И. В. Сталин, В. М. Молотов, Л. М. Каганович, К. Е. Ворошилов, М. И. Калинин, А. А. Андреев, А. И. Микоян, Л. П. Берия, Н. М. Шверник, Г. М. Маленков, Н. А. Булганин, А. С. Щербаков, М. Ф. Шкирятов, Г. М. Димитров, С. М. Буденный, А. Е. Бадаев, Ем. Ярославский, В. П. Пронин ба бусадууд харагдана. Сугларагшад хадаа ВКП(б)-эйн Ленинско-Сталинска ЦК-е, Ленинэй захлануудай үнэн сахигша, тэрэнэй хэрэгүүдэй агууехэ үргэлжэлүүлэгшэ нүхэр Сталиниие, хүл дээрээ бодон амаршалнад.

Траурна заседаниие нээжэ, нүхэрКалинин уридшалгын богонихон үгэ хэлэбэ. Тэрэ болбол ленинизмын һүнэшэгүй тухай, ажалшадта Ленинэй үлээһэн ба нүхэр Сталинаар дэлгэрүүлэгдэһэн, дэлгэрүүлэгдэжэ байгаа агууехэ, бүгэдые илагша һургаал тухайнь хэлэнэ.

Хабаадагшад болбол, нүхэр Сталинай дурадхалаар,В.П.Ленинэй дурасхалые хүл дээрээ боджо мүнхэлнэ. Траурна маршын гашуудалта абяанууд гарана.

ВКП(б)-эйн МК-гэй ба МГК-гэй секретарь нүхэр Щербаковто докладай үгэ үгтэбэ.

* * *

Заседаниин һүүлээр, В. И. Ленинэй дурасхалда зорюулагдаһан концерт болобо. Энэ коцертдэ столицын искусствонуудай суута мастернууд хабаадалсаһан байна. (ТАСС).

Москвада Ленинскэ үдэрнүүд

Ленинскэ үдэрнүүдтэ, Улаан Площадь дээрэ Ленинэй мавзолейдэ ажалшад ехэ олоороо ерэбэ. Эндэ элдэб наһанай, элдэб олон нациин, элдэб олон профессиин хүнүүд ерээ. Эдэнэр хадаа агууехэ Ленинэй дурасхалые мүнхэлхын түлөө ерээ. Тэдэнэй дунда холын нютагуудһаа ерэгшэд олон байгаа.

Ленинскэ үдэрнүүдтэ хэдэн арбаад мянган хүнүүд мавзолейдэ ороһон байна.

Энэ үдэрнүүдтэ Ленинэй Центральна музейн зал дотор мүн лэ олон хүн ерэһэн байна. Хэдэн мянган москвичууд-экскурсантнууд болбол Ленинэй ба тэрээнэй хэрэгэй агууехэ үргэлжэлүүлэгшэ нүхэр Сталинай ажабайдал ба ажалябуулгануудые харуулһан ехэ олон экспонадуудтай танилсаба.

Январиин 22-23-да, революциин музейе 5 мянгаһаа дээшэ хүн хараба.

Московско Военнэ Округай частьнуудай олон боецүүд, командирнууд ба политхүдэлмэрилэгшэд РККА-гэй центральна музейдэ ерэжэ, «Ленин, Сталин ба Улаан Арми» гэһэн материалнуудтай танилсаһан байна.

(ТАСС).

США да, Владимир Ильич Ленинэй дурасхалда зорюулагдаһан митингнүүд болобо

Нью-Йорк, январиин 22. «Дейли уоркер» газета болбол, Ленинэй дурасхалда зорюулагдаһан митинг 1500 хүнэй хабаадалгатайгаар, Детройтодо болоһон тухай мэдээсэнэ. Сугларагшад болбол США-гэй дайнда татагдаха ябадалда эсэргүү тэмэсэхэбди гэжэ резолюци соогоо хэлэбэ.

Тиимэ митингнүүд, мүн тэрэшэлэн Востонекливлендэдэ болоһон байна.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Январиин 11-дэ, нүхэр Бадаевай түрүүлэлгэ доро, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани болобо.

Президиумдэ, ажалшадай депутадуудай нютагууддахи Соведүүдтэ һунгалтануудай итогууд тухай асуудал хэлсэгдэбэ.

Марийска АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ковалеров, Горьковско областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй түрүүлэгшэ Родионов, Калининска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй Гүйсэдхэлэ комитедэй түрүүлэгшэ Староторжский гэгшэд докладтайгаар выступалабад.

Саашаа, Верховно Соведэй Президиум болбол РСФСР-эй шэнэ хүндэтэ нэрэнүүдые тогтоохо тухай асуудал хэлсэжэ, олон хүдэлмэрилэгшэдтэ хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые олгоһон байна.

Нүх. Бадаевай докладай ёһоор, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол РСФСР-эй Верховно Соведэй гурбадугаар сессиин хэлсэлгэдэ табихын тула, ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведүүд тухай положениин проектые баталаба.

Хизаарнуудай, областьнуудай ба районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд тухай положениин проект зохёохые Президиумээр специальна томилогдоһон комиссида даалгагдаба.

Нютагууддахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй бюджетнэ эрхэнүүд тухай законой проектые зохёохо ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ табихыень РСФСР-эй СНК-дэ даалгагдаба.

ЛЕНИНГРАДСКА ВОЕННЭ ОКРУГОЙ ШТАБАЙ ОПЕРАТИВНА МЭДЭЭНҮҮД

Январиин 21-эй үдэрэй туршо соо фронт дээрэ онсо юушье болоогүй. Бүхы зүгүүдтэ разведчигүүдые бэдэрэлгэ ба зарим газарта артиллерийскэ буудалдаан болобо.

Манай авиаци разведывательнэ ба боевой ниидэлгэнүүдые хэбэ.

* * *

Январиин 22-ой үдэрэй туршо соо бүхы зүгүүдтэ—разведывательнэ частьнуудай багаханууд тулалдаанууд ба зарим районуудта артиллерийскэ буудалдаан болобо.

Манай авиаци разведывательнэ ниидэлгэнүүдые хэбэ.

* * *

Январиин 23-ай үдэрэй туршо соо Ухтинска ба Ребольск тушаа, разведчигүүдые бэдэрэлгэ хэбэ. Петрозаводска тушаа—тусхайта пехотно отрядуудай боевой ябуулганууд болобо. Карельскэ перешейкэ дээрэ—артиллерийскэ буудалдаан ба разведчигүүдые бэдэрэлгэ болоо.

Манай авиаци разведывательнэ ба боевой ниидэлгэнүүдые хэһэн байна.

Ленинэй нүгшэһэнһөө хойшо 16 жэлэй ой тухай „Синьхуажибао" газедтэ

Чунцин, январиин 22. „Синьхуажибао" газедэй январиин 21-нэй номер хадаа Ленинэй нүгшэһэнһөө хойшо 16 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Түрүү статья соогоо газета бэшэнэ: „Ленинэй хүтэлбэреэр Октябрьска революци илаһан байна, социализмын байгуулалтын үндэһэ һуури табигдаһан байгаа. Ленинэй нүгшэһэнһөө хойшо үнгэрһэн 16 жэлэй туршо соо, Ленинэй хани—Сталин болбол Ленинэй һургаал, захяае бэелүүлнэ". (ТАСС).



СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ НҮХЭР П. Е. ПОНОМАРЕВ

ССР Союзай герой нүхэр Павел Елизарович Пономарев, һаяхан Улан-Удэ городто ерэхэ зуураа, манай редакциин корреспондентдо, өөрынгөө боевой ажал-ябуулганууд тухай хөөрэжэ үгэһэн байна.

Павел Елизарович болбол Халхын голдохи байлдаанда хабаадан, үлэнхэ зольбо самурайнуудые үйняза сохилсожо, советскэ боецын сусаршагүй хатуу хүсые харуулаа, социалистическэ оронойгоо суута хүсэшадалыень дэлхэйн урда демонстрацилаа.

Нүхэр Пономарев хадаа хэдэн олон боевой эпизодууд тухайда хөөрэбэ. Тус эпизодуудань тон һонирхолтой ба героическа. Улаан боецын баатар габияа тухай дуулахадаа, ороной патриодуудай сэдьхэлэнь урма баяраар, омогорхол зоригжолоор бадарна.

Герой Павелай хэһэн баатаршалгын хэдэн эпизодуудыень харуулае:

Хорото дайсан хадаа томо жэжэ буунуудые тодхожо, туулган мүндэрөөр добтолжо байгаа һэн. Энэ үедэ, телефонно тусхай холбоо байгуулха гэһэн туйлай харюусалгатай, боевой даабариие Павел абаба. Тиигээд, противнигай таһаралтагүй буудалга доро ябажа, тусхайта газартаа хүрөөд, хёрхо мэргэн разведкые ябуулан, противнигай байһан газарыень мэдээд, нэгэ нүхэрөө бусаажа штабтаа мэдээсэбэ. Удаашье болоогүй байхада, Павел Елизарович болбол бузар самурайнуудтай булад шангаар тулалдажа эхилээ.

Булад зүрхэтэ, ворошиловско питомцые барижа абаха һэдэлгэтэйгээр, Японийн яндан офицер «банзай» хашхаран добтолходонь, Павелай нагаан ялагад гэжэ, тэрэ офицерые тэндэнь унагааба. Түрибэлгүй шанга тулалдаан, түхэрёон һүниндөө үргэлжэлжэ, Советскэ боец Павел гансаараа олонтоото самурайнуудые унагааһан байгаа. Өөрынгөө буугай халахадань, үхэһэн офицерэйхипе абажа, өөһэдэйнь буугаар өөһэдыень «хэбтүүлһэн» байна. Дүтэлһэн группа самурайнуудые дүлэтэ бомбоор үхэсэ сохиһон юм. Павел болбол хоёр дахин шархатаһан болбошье, хурса героическоор тулалдаһан байгаа. Ингэжэ, хэдэн арбаад самурайнуудтай тэмэсэжэ, бултыень бутасохин үгыхэһэн байна.

Агуухэ даабарнуудые алдар габиягаар дүүргэһэнэйгээ результадта, ССР Союзай геройн нэрэзэргые абажа, Ленинэй орден ба „Алтан одон" медаляар шагнагдаа! «Манай правительство болбол намда агууехэ награда ба алдарта геройн нэрэзэргые олгоо! Энээндэнь харюу болгон, бүхы шадабари ба знаняа эхэ оронойгоо хэрэгтэ үгэхэб»—гэжэ, нүх. Павел Елизарович хөөрэнэ.

Боевой даабариие Павел абаба... «Боевой даабаряа дүүргэхэ үедэм, минии алишье таладам—зүүн тээм, баруун тээм, урда таладам противнигай томо буунуудай һомонууд тэһэрэжэ байгаа һэн. Эхэ оронойгоо, эсэгэ Сталинайгаа нэрээр, энэ хүндэтэ даабаряа эрхимээр дүүргэжэ шадаа һэм».

Нүхэр Пономарев болбол олонтоото боевой даабаринуудые онсо героическоор дүүргэдэг байгаа. Нэгэтэ, дайсанай томошог хүсые даран усадхаха зорилго Павелай командалдаг отделениин урда табигдаһан юм. Харюусалгата энэ даабариие хүндэтэйгөөр дүүргэжэ, гайхамшагта героизмые гаргаһан байна: Павелай командалдаг отделени хадаа противнигай бүхэли батальониие үгыхэһэн байна. Тиихэ зуураа, противнигай хэдэн олон зэбсэгүүдые—элдэб янзын буунуудые, бомбонуудые, жадануудые ба бусадые асарһан байгаа.

Боевой даабаринуудые большевистскоор дүүргэһэнэйгээ результадта, монголой орден абаһан юм.

Нэгэтэ үдэшэ. Улаан частиин штаб хадаа нүх. орденто Пономаревые урижа асараад, тон харюусалгатай, туйлай сложно ба бэрхэтэй даабариие үгэһэн юм. «Нүхэр командир, танай үгэһэн даабариие дары дүүргэхэб» гэжэ, хурса дорюунаар харюусаад, «ямар хүндэтэ ехэ найдабариб, яагаа ехэ баяр, талаан, зол тудабаб» гэжэ һанаһаар, шамдагай түргэнөөр гараһан байгаа. Тэрээнтэй хамта, хоёр хүн ошобо.

Уданшьегүй, хаб харанхы һүни болобо. Халзан хадануудай боорёор, хагда ногооной забһараар

* * *

Нүхэр Пономаревай биографинь—тон тобшохон. 1904 ондо үгытэй айлай бүлэдэ түрөө һэн. 6 наһатайһаа эхилжэ үншэрһэн байна. 1926 он хүртэр кулагуудай зарсань боложо ябаа һэн. 1927 онһоо хойшо, оронойгоо социалистическэ транспортда орожо хүдэлмэрилөө. 1929 ондо ВКП(б)-эйн члендэ ороһон, ба һүүлэй жэлнүүдтэ Хүдэлмэришэн-Таряашанай милицидэ хүдэлмэрилөө. Үншэн, батрак байһанаа, социализмын ороной солото герой болоһон биографинь, гражданин бүхэниие баярлуулжа, тэдэниие шэнэ шэнэнүүд илалтануудта шэглүүлэн уряална!

Нүхэр Пономарев болбол редакциин хүдэлмэритэй танилсаха зуураа, сэрэгэй ба физкультурна темэнүүдтэ тон үргэнөөр бэшэжэ, республика соогоо военно-физкультурна хүдэлмэриие шууд һайжаруулхые шухалашалан захиба. «Би болбол сэрэгэй специальностьтай болохын тулада оролдогшо һэм. Армида орхоһоо урда тээ, оборонно бүхы значогуудай нормые үгэһэн байгааб. Военнэ хэрэгүүдтэ тон ехэтэ дуралжа, тэрээниие үнэхөөр һайнаар шудалхые бидэнһээ эрина»—гэжэ нүхэр Пономарев һануулна.

Тиигээд, БМАССР эй ажалшадта халуун амаршалга хүргэхые мэнай редакцида найдаһан байна.

Партийна ажабайдал

ДУТУУНУУДАА ТҮРГЭН УСАДХАХА

Улан-Удэ городто, автомашинануудые заһадаг нэгэ завод (авторемлесзавод) бии. Энэ болбол социалистическэ ажахыда угаа ехэ удхашанартай. Тиимэһээ, хүдэлмэрёө жэшээтэ һайнаар табиха, эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй,служащинарай ба залуушуудай дунда политическо-массова ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Энэ заводой үйлэдбэри дээрэнь хүдэлмэрилдэг залуушууд үсөөн бэшэ. Мүн, заводой дэргэдэхи туһалбариин предприятинуудахи 300 шахуу хүдэлмэришэд ба служащинарай диилэнхы олониинь залуушууд байна. Тэдэнэртэ, ургажа ябаа залуу нүхэдтэ практическа хүдэлмэридэнь ба идейно-политическэ хэмжээгээ дээшэлүүлгэдэнь тон ехэ туһаламжа эригдэнэ.

Зүгөөр, заводой дэргэдэхи комсомольско эхин организаци тон һулаар хүдэлмэрилнэ, организациингаа ургалта тухай асуудалаар оройдоошье хүдэлмэри ябуулнагүй. Жэшээлхэдэ: 1939 оной эхеэр организацидаа 8 членэтэй байһанаа, мүнөө 10 членэтэй болоод байна; энээн дээрэһээ харахада, бүхэли жэл соо оройдоо хоёрхон хүн комсомолдо абтаа, (эдэнь служащинар), үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилэгшэдһөө нэгэшье хүн комсомолой зэргэдэ абтаагүй.

Үйлэдбэридэхи түрүү залуушуудые—стахановцууд, ударнигууд, общественнигүүдые комсомолдо хабаадуулха тухайда хэншье анхаралаа табинагүй.

Комсомольско эхин организациин секретарь нүх. Беднягина болбол 10 комсомольцуудай хэдынь үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилнэб, эдээн соохоо хэдынь стахановцууд ба ударнигууд бэ гэжэ мэдэдэггүй байха юм.

Ленинскэ комсомолой тон түрүүшын ба хүндэтэ зорилгонь хадаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, комсомольцуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлгэ болоно. Теэд, комсомольцуудай ба комсомолбэшэ залуушуудай дунда хүдэлмэри ябуулагданагүй: 1939 оной торшо соо, комсомольско политһуралсалай нэгэшье заняти болоогүй. Нэгэшье комсомолец партиин историие үзэнэгүй. Баһа, заводой комсомолбэшэ залуушуудай дунда политһуралсал ябуулагданагүй.

Энэ мэтын дутуунуудые һайтар мэдэжэ байбашье, партийна эхин организацинь анхаралаа табидаггүй ба эдэ бүгэдые усадхахын тула хэмжээнүүдые абанагүй.

ВЛКСМ-эй райком ба горком болбол тус организацида тон багаар туһална, райкомһоо ба горкомһоо нэгэшье хүн ошодоггүй байна. Тиимэһээ, комсомольско эхин организацинуудые хүтэлбэрилгынгөө хэрэгые үндэһөөрэнь шэнэдхэн табихыень комсомолой райком ба горкомһоо эригдэнэ.

Лыгдэнов.

Семинар дүүрэбэ

ВЛКСМ-эй Обкомой пропаганда ба агитациин таһагаар зарлагдаһан, комсомолой айкомуудай ба городой Райкомуудай пропаганда ба агитациин таһагуудые даагшадай гурбан үдэрэй семинар дүүрэбэ. Олон темэдэ докладууд ба лекцинүүд болобо.

Тус семинар дээрэ, «Нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведэй һунгалтын дүн ба ажалшадай дунда саашадаа ябуулха агит-массова хүдэлмэри» тухайда нүхэр Бельгаевай доклад, «Марксизм-Ленинизмын пропагандые комсомольцуудай дунда ябуулха ээлжээтэ зорилгонууд» (докладчик нүх. Бальбуров).

«Нүхэр Сталинай ажабайдал ба ажал-ябуулга» (докл. нүх. Кальченко), „Социализмһаа коммунизмда шата дамжан шэлжэн ороолгын үедэхи гүрэнэй үүргэ тухай Ленин ба Сталинай һургаал" (лектор нүх. Гругуль), «Баруун Украина ба Баруун Белоруссиин арадуудые сүлөөлгэ ба СССР-эй уласхоорондын байдал, тэрэшэлэн Советскэ правительствын гадаадын политика» (Чмель), «Антирелигиозно пропагандада комсомолой зорилго» (Флоренцева), „Пропаганда ба агитациин асуудалнуудые хэблэлдэ толилолго тухай„ (лектор Балдаев), ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Х-дахи пленум тухай нүхэр Бальбуровай доклад болобо.

Семинарта хабаадалсаһан нүхэдүүд болбол өөһэдынгөө хүдэлмэриин опыдуудые үргэнөөр андалдаба.

Мүн тэдэнэр болбол «Агаарай почта» гэжэ кино-фильм ба А. Толстойн — „Царь Федор Иоанович" гэжэ спектакль хараһан байна.

Семинарта хабаадагшад болбол «Ленинизмын асуудалнууд» гэжэ И. В. Сталинай зохёол (11-дэхи хэблэл), „Сталин—Бурят-Монгол АССР-эй арадуудай творчестводо" гэһэн сборник, Карл Марксай—„1 дэхи интернационалай документнүүд", Н. Г. Чернышевскиин—„Литературнокритическэ статья"ба бусад литературануудые ВЛКСМ-эй Обкомһоо бэлэг болгон абаһан байнад.

Райкомуудай пропаганда ба агитациин таһагай хүдэлмэрилэгшэд—семинарта хабаадагшад болбол иимэнүүд семинарнуудые саашадаа үнгэргэдэг байхыень хүсэбэ, ушарань, энэ хадаа идейнэ хүмүүжүүлгын, пропаганда ба агитациин хэрэгые большевистскоор эмхидхэлгэдэ тон ехэ удхашанартай байна.

ВЛКСМ-эй Обкомой пропаганда ба агитациин таһаг болбол түрүүшынгээ опыдһоо зохихо вывод хэжэ, саашадаа семинарие идейно-политическэ үндэр хэмжээдэ үнгэргэхэ ёһотой.

Пропагандист.

ХИЛЫН СААНА



„Демократическа тэрлэг" ба тэрэнэйнь дотор.
М. Отаровай зураг (ТАСС-ын фото-клише).

Францида коммунистнуудые мүрдэлгэ

Рим, январиин 22. Франциин баруун урда, Гренобледо, полици болбол легальнабэшэ коммунистическэ организациин хүтэлбэрилэгшые арестовалба гэжэ «Стефани» агентство мэдээсэнэ.

Марселиин военнэ трибунал хадаа антивоеннэ пропаганда ябуулһанда гэмнэгдэһэн группада хатуу приговор гаргаба. Заримань 4 жэл тюрьмэдэ хаагдахаар шиидхэгдэһэн байна. (ТАСС).

Сагаан Финляндида туһалалгада эсэргүү хүдэлөөн

Нью-Йорк, январиин 20. (ТАСС). Детройтһаа (американска автомобильна промышленностиин центр) „Дейли Уоркер" газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Сагаан Финляндида туһалхын түлөө зөөри суглуулха ящик Краслесын автомобильна завод дээрэ табигдаһан байгаа.

Хүдэлмэришэд хадаа ящигуудыень мүнгөөр дүүргэхын орондо богоор дүүргэһэн байна. Зарим ящигуудтань, американска хүдэлмэригүйшүүдтэ туһаламжын фондые байгуулхын эрилтэнүүдтэй лозунгнууд байба.

США-гэй олон городуудта энээндэл адали зүйлнүүдэй байбашье һаань, американска хэблэл тэдэн тухай абяагүй байна хэбэртэй гэжэ газета мэдээсэнэ.

* *
*

Нью-Йорк, январиин 23. «Дейли Уоркер» газета бэшэнэ: Тамахинай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй тамска (Флорида) профсоюз болбол сенатор демократ Петертэ бэшэг эльгээбэ. Тэрэ бэшэг соогоо,—сагаанфиннүүдтэ туһаламжа үгэлгэ болбол США-е дайнда татана гэжэ заахатай хамта,бэшэг доторонь энэ туһаламжада эсэргүү протест мэдүүлэгдэнэ.

Американска студенческэ союз хадаа сагаанфинүүдтэ алиболхо формоор туһаламжануудые үгэлгэдэ эсэргүүсэнэ гэжэ газета мэдээсэнэ. (ТАСС).

Английска армида үбэшэлэлгэнүүд үзэгдэнэ

Лондон, январиин 22. Францидахи английска экспедиционно армида байдаг, „Рейтер" агентствын корреспондент хадаа английска солдадуудай дунда хүйтэнһээ боложо элдэб үбэшэнүүд тараһан тухай мэдээсэнэ.

АНГЛИЙСКА ТАНКЕР ШЭНГЭЭГДЭБЭ

Берлин 22. Январиин 20-до Англиин баруун урда эрье шадар, туршалгын рейсын үедэнь,тэһэрэлгэ болоһон дээрэһээ «Карони Ривер» гэжэ английска танкер шэнгэбэ гэжэ германска информационно бюро мэдээсэн дамжуулна. Танкерай экипаж абарагдаһан байна.

(ТАСС).

Английска эсминец шэнгээгдэбэ

Лондон, январиин 21. (ТАСС). „Рейтерэй" мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Хойто далай соо «Гренниль» гэжэ английска эсминец шэнгэһэн байна. Эсминец хадаа минэ мүргэһэн гү, али германска подводно лодкоор торпедировалагдаһан байна гэжэ тоолонод. Эсминецын командын 118 хүн абарагдаа, 8 хүн үхөө, мэдээнгүйгөөр үгы болоһон 78 хүн—үхэһэн хэбэртэй; абарагдагшадай дунда хүндөөр шархатагшад олон.

ГАЗАРТАРЯАЛАНГАЙ ОРГАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИЕ ШЭНЭДХЭН ТАБИХА

Һаяхан, БМАССР-эй Наркомземэй активай совещани болобо. СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-эйн ЦК-гэй тогтоолой үндэһэ һуури дээрэ, газартаряалангай органуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха асуудалые эндэ зүбшэн хэлсэбэ.

Ленин-Сталинай партиин хүтэлбэрёөр манай социалистическэ хүдөө ажахы гайхамшагта амжалтануудые туйлаа. Колхоз батаар бэхижээ, колхозно байгуулалта хүсэд илаа. Манай эхэ ороной хүдөө ажахы болбол дэлхэй дээрэ эгээ томо ба түрүүклассна техникээр зэбсэглэгдэһэн хүдөө ажахы болоно. Манай хүдөө ажахын агууехэ ургалтанууд ба дэбжэлтэнүүдэнь бүхы дэлхэйн урда, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставка дээрэ демонстрацилагдаа. Выставка болбол газартаряалангай органуудай ба тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда угаа ехэнүүд зорилгонуудые табяа. Энэ зорилгые бэелүүлхын тула боевой ба оперативна хүтэлбэри хэрэгтэй.

Зүгөөр, БМАССР-эй Наркомзем хүдөөажахын бүхы хүдэлмэринүүдые үдэр бүриин тодо хүтэлбэрёөр хангаагүй, гүрэнэй планууудай дүүргэлтые бэелүүлээгүй байна.

Энэ совещани дээрэ үгэ хэлэһэн 10 гаран хүнүүд болбол Наркомземэй аппарадай хүдэлмэриин бүхы дутуу дунданууды эрид критикэлһэн байгаа.

Республика дотор 1939 ондо малажалые хүгжөөлгын, гүрэнэй план дүүргэгдээгүй, мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэл хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Трактор ба машинануудай ремонт,үрэһэ хаалга ба сэбэрлэлгэ, агротехническэ хэмжээябуулгануудые бэелүүлгэ дүүрээдүй.

Иимэ байдалые саашадань үргэлжэлүүлжэ ябашье болохогүй гэжэ совещани серьёзноор тэмдэглэбэ.

Тус совещани болбол парти ба правительствын тогтоолой ёһоор, хүдөө ажахын улам хүсэтэ ургалтые хангахын тула газартаряалангай органуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха, хүдөө ажахые оперативна ба боевой хүтэлбэрёөр хангаха гэжэ тогтообо.

Е. Ринчинова.

Эрхим хонишон

Зыдын аймагай, Боргойн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой член Бубей Эрдынеева болбол малажалай ферма дээрэ хонишоор 3-дахи жэлээ хүдэлмэрилэнэ. Харууһалжа байһан 84 хонидонь, тэдэнэй хуригадань ходо тарган тобирнууд, ашаг үгэлгэ ехэтэй байдаг. 1939 ондо 84 хонидһоо хамта 96 хуригадые хоролтогүйгөөр харууһалжа абаһан ба «Рамбулье» үүлтэрэй хонин бүриһөө дүрбэн килограмм нооһо хайшалжа абаһан юм. Бубей Эрдынеевагай фермэдэ учёдонь тон һайнаар табигданхай.

Нютагай колхознигууд хадаа Эрдынеевагай оролдостой ба үнэн сэхэ ажалые эрхимдэ сэгнэжэ, Сельсоведтэ депутадаар һунгаа. Бубей хадаа арадай найдабариие харюулхын түлөө, 84 хонидһоо 100 хурига абахын, хонин бүриһөө 5 килограмм нооһо хайшалахын түлөө тэмэсэлдэ эрмэлзэн ороо. Мүнөө, Эрдынеева болбол эрхим хүдэлмэринүүдэйгээ результадаар социалистическэ хүдөө ажахын дэбжэлтэнүүдые демонстрацилгада —Бүхэсоюзна хүдөөажахын выставкэдэ хабаадахын тула мэдүүлгэ бариба.

Г. Жербаев.

Договороо шалгаха

Зэкаминай аймагай, Утаата Далахайн сомоной, Кагановичын нэрэмжэтэ ба «Улаан-Далахай» колхозууд 1939 оной ажахын жэлэй нюурта өөһэд хоорондоо социалистическэ соревнованиин договор баталаа һэн. Теэд, тус договоройнь баталагдажа абтаһанһаа хойшо жэл шахуу болоо. Гэбэшье, баталһан энэ договорой хэрзэргэ дүүргэгдэжэ байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Социалистическэ соревнованиин договорые саарһан дээрэ гоё һайханаар бэшэжэрхёод, һанаа амархан һууха бэшэ, харин тэрэнэй дүүргэлтые дүнлэхэнь шухала байна.

Б. Шоёнов.

МАЛАЙНЬ ТОО ОЛОШОРОО

Мухар-Шэбэрэй аймагай, Шэнэ Заганай сомоной колхозууд малай тоо толгойе олошоруулгада амжалтануудые туйлаа. Эбэртэ малайнь тоо 1938 онойхиһоо 10,86 проц , гахайнуудань—43 проц , хонин ямаадань—37,42 ба адуу моридонь—13 проц. нэмэбэ.

Д. Лопилов.

УЛАН-УДЭ—ИРКУТСК САНААР ЯБАХАНЬ

Бурят-Монголой пединститут болбол Иркутскын пединститудтай социалистическэ соревнованиин договортой байгаа. Тиин, өөһэдынгөө хоорондохи барисаае улам бэхижүүлхэ зорилгоор, энэ оной январиин 25-да Бурят-Монголой пединститудай студентнүүд (хамта 8 хүбүүд) Улан-Удэ—Иркутск гэһэн маршрудтайгаар санаар ябахань. Энэ командын командорань Нечаев, политругань Каратуев гэгшэд болохо юм. Команда болбол үнгэрһэн оной ноябрь һараһаа хойшо эзээндэ бэлэдхэһэн байна.

Специалистын зүбтэл

ТУГАЛНУУДЫЕ ЯАЖА ХАРУУҺАЛХАБ

Тугалнуудые хоролтогүйгөөр үсхэлгын асуудал хадаа түрэхэ үнеэдые һайнаар харууһалгаһаа дулдыдаха байна. Үнеэд хадаа түрэхынгөө урда тээхи һүүлшын һарада тон һайнаар тэжээгдэхэ ёһотой. Үнеэдэй түрэхынь урда, нэгэ хэды хоног үлөөд байхада, түрэхэ байрадань оруулаха хэрэгтэй. Үнеэдэй түрэһэнэй һүүлдэ, тугалнуудынь тэрэ дары профилакторидо (12-14 градус дулаан ба һаруул, хуурай, сэбэр) байрада оруулха. Үнеэдэй түрэһэнэй һүүлдэ 1-2 час болоод байхада тугалнуудынь хүхүүлхэ ба хоёрдохёо хүхүүлхынгээ урда тээ (түрөөд 5-6 час болоһон хойно) нарай тугалаа инвентарна книгэдэ оруулха ба актаар оформилхо хэрэгтэй. Тиихэтээ хамта, шэхэндэнь тэмдэг (мечени) хэхэ ба шагнэхэ ёһотой.

Нарай тугалые түрүүшынь 10-15 хоногой торшо соо профилакторидо байлгаха, тугалай һү эдихэ болходонь, тэрээнэй элдэб үбэшэндэ нэрбэгдэхэгүйнь тулада, тон дулаахан байрада, нарин харууһалгада байлгаха хэрэгтэй. Хэрбээ тугалайгаа элүүр-тобир бэетэй байгаа һаань, 10-15 хономсооронь тугалнуудай хамтын байрада оруулаха ёһотой. Профилакторидо байха үедэнь тугал бүхэндэ тусагаар ведротой байха гү, үгы һаа тугалнуудаа эдеэлүүлхэһээ урид ведрогоо бусалаһан үһаар угааха шухала. Мүн, тугалнуудайгаа һү эдиһэнэйнь һүүлдэ, хоншоорыень хуурай болтор аршаха хэрэгтэй, хэрбээ аршагдадаггүй байгаа һаа, эхынь ууураг (үнеэнэй түрэһэнһөөнь һүүлээр 6-7 хоногой торшо соо) хадаа тугалай хоншоорой үһые эдижэ, халсаруулдаг юм. Түрэһэнһөөнь хойшо түрүүшынь 5 хоногто, тугалнуудые сутка соо таба дахин эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээд, 6-дахи үдэртэнь 4 дахин эдеэлүүлхэ ба 11 хоноһонойнь һүүлдэ 3 дахин эдеэлүүлхэдэ болоно. Эхэ үнеэдыень һаамсараа, һүнэйнь бүлеэн байхада тугалнуудаа эдеэлүүлхэ ёһотой.

Нарай тугалнуудай түрүүшын үдэрнүүдтэ эгээ сэнтэ ба эрхим тэжээлэнь ууураг болоно. Энэ хадаа юрын һүнһөө составзараа нилеэд хүсэтэй, „А" витамин ехэтэй, уурагай белогонь юрын һүнэйхиһөө 4-5 дахин ехэ байдаг. Мүн, ууураг хадаа минеральна дабһаар элбэг байна. Энээнһээ гадна, ууураг хадаа нарай тугалай хото ба гэдэһынь бүхэжүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһаладаг юм. Түрүүшын үдэрнүүдтэ нарай тугалнуудые тэжээхэ суточно нормонь эгээ элбэг ехэ байхадаа, 4-5—6-5 литр байха ёһотой. Энэ нормонь үдэр ерэхэ бүхэндэ хахад литрээр гэхэ гү, али эдеэлүүлхэ бүхэндөө 0,1 литрээр нэмэхэ ушартай.

Тугалнууд 10—15 хоноһонойгоо һүүлдэ һүэзр эдеэлүүлэгдэхэ ёһотой. Тиихэ зуураа, хуушарһан һү, һая түрэһэн үнеэнэй һү эдюулэхэ ябадалые нарин шалгаха ба тугалые һүэзр хангадаг үнеэд хадаа элүүр бэетэй байха ёһотой.

Тугалнуудай түрэһэнһөө хойшо 21—30 хоноод байхада, машинадагдаагүй һү уулгын схема (норма) дээрэһээ дулдыдуулжа, машинадагдаһан (сыбэдэһэн) һүэзр едеэлүүлжэ һургахада болоно.

Машинадагдаһан һүн хадаа тон бишыхан тоһотой байдаг. Тиимэһээ, тугалнуудаа сыбэдэһэн һүэзр дадхаажа, аажамаар эдеэлүүлжэ һургаха хэрэгтэй. Тугалда уулгагдаха, машинадагдаһан ба машинадагдаагүйшье һүн хадаа 36—38 градус температуратай байха ёһотой.

Үбэһэ эдюулжэ һургалга. Тугалнуудые шэрүүн тэжээлдэ һургалгы аргатайл байгаа һаа, 15—20 хоногһоо нааша захалха хэрэгтэй. Тугалнуудые эртээнһээ шэрүүн тэжээлдэ һургалга хадаа тэрэнэй хотоёо бүхэжүүлхэ ба хатуужуулха ябадалдань туһатай байдаг. Энээнһээ гадна, тугалнуудай сыбэдэһэ эдидэг болохотойнь хамта, үбэһэн хадаа «А» ба «Д» витамин үгэлгын үндэһэ һууринь гээшэ.

Һүэзр тэжээлгэдэ байха үедэнь тугалнуудай тэжээлэй нормодо (рациондо) үбэһэнэй холииго ашагтай байдаг гэжэ малажалай түрүү стахановцуудай опыдууд баталана. Тугалнуудай 25—30 хоноһонойнь хойно, үбэһэнэй шүүһэ уулгаха ёһотой. Үбэһэнэй шүүһэ уулгынь түрүүшын үдэрнүүдтэ суткынь норма 0,25—0,50 литр байха, мүн 2 һаратай байхадань—3 литр, 6 һаратай байхадань—8-10 литр хүртэр дадхаан нэмээхэ хэрэгтэй.

Үбэһэнэй шүүһэ бэлэдхэлгэ сложно бэшэ. Хэршэгдэһэн үбэһые шаазан гү, али жэбэрэхэгүй амһартада хээд, тэрээнэйгээ һүүлээр 70-80 градустай халуун—бусалгаһан үһатай холин худхажа, суткын торшо соо байлгаха. Тэрээнэйгээ хойто үдэртэ үбэһыень шүүгээд, үбэһэнэйгөө шүүһые тугалда уулгахынгаа урда тээ 70-80 градус хүртэр халааха ёһотой. Энээнэй һүүлээр шүүһээ хүргөөжэ, бүлимэр болһонойнь хойно уулгаха хэрэгтэй. Үбэһэнэй шүүһэн болбол нэгэ суткэһээ удааруулагдангүй хэрэглэгдэхэ ушартай.

Тугалнууд 20-30 хоноһон хойноо концентрированно тэжээлдэ эхилэн ородог. Тугал хадаа түрүүшынгөө хоёр һарын торшодо концентрированно хуурай тэжээлые тон багаар эдидэг. Түрүүшүүл-тугалшад хадаа тугалайгаа овес эдилгые дээшэлүүлхын түлөө овесой кисель шэнги болгожо, концентрированно хуурай тэжээлые эдюулхые ашагтайда тоолоно. 2 һаратай тугалнуудта овесой гурилай кисель һагшагдаһан овсянкаар бэлэдхэхэ ба мүн 2 һараһаа дээшэ болоходонь һагшагдаагүй овесоор кисель хэхэдэ болоно. Түрүүшын 2-3 декадада киселиинь һүтэй холижо, нилеэд шэнгэхэнээр эдюулхэ ёһотой. Тугалнуудай киселдээ дадахадань, тэрээниие үсхэнөөр бэлэдхэжэ кормушка сооһоо эдюулхэдэ болохо. Һү эдихэһээнь урда 1-1,5 час байхада кисель эдюулхэ хэрэгтэй.

Овесой киселиин норма хадаа түрүүшын үдэрнүүдтэ 100-200 грамм байха ушартай. Мүн, 3 һаратай болоходонь тэрэ нормонь сутка соо 1-2 килограмм болтороо нэмэгдэхэ байна. 3 һаратай болоһон тугалнууд хуурай тэжээлые һайнаар эдидэг болоһон байха ба тэрээндэ кисель эдюулһэнэй хэрэггүй. Тугалнуудай нормодонь һагшагдаагүй овес хэхэ, саашань жмых ба отруби нэмэлсэхэ хэрэгтэй.

Шэмэтэ тэжээлдэ һургалга. Шэмэтэ тэжээлээр эдеэлүүлгын схемэнүүд хадаа тугалнуудай 10-11 декадада рационцонь оруулагдадаг. Стахановцууд-тугалшад хадаа «А» витаминаар баялиг улаан морковь хэрэглэлсэн, корнеплодые тугалдаа эртээнһээ эдюулэлсэнэ. Үбэл-намарай үедэ улаан морковь эдюулэхэдэ илангаяа ехэ ашаг туһатай, юуб гэхэдэ, үбэл-намарай үедэ үнеэдэй һүн хадаа витамин оагатай байдаг. Тиимэдэ, тугалнуудай 40 хоногтой байхаһаань эхилжэ, улаан морковь эдюулхэ шухала. Түрүүшын үдэрнүүдтэ улаан морковь эдюулгын, сутка бүриин нормонь 50-100 грамм байха ба 3 һаратай болходо нормонь—суткын 1 килограмм хүртэр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. 3 һараһаа дээшэ болходонь свеклын ба бусад корнеплодуудые эдюулхэдэ болоно, мүн, 4 һаратай болоходонь силос эдюулжэ эхилэхэдэ болоно. Корнеплодуудай ба силосой, суткынь норма—6 һаратай нэгэ тугалда 4,5 килограмм хүртэр баржа болохо юм.

С. КАРПОВ—Б-М.
зооветинститудай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Харюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная, 19. Телефоны: отв. редактора — 8-44, отв. секретаря — 8-22, отд. партийной жизни — 7-55 2 зв., сельхозотдел — 7-55, отдел писем — 5-07.

Типография [illegible]